

КОНЗЕРВАЦИЈА И РЕСТАУРАЦИЈА КЕРАМИЧКЕ УРНЕ СА ЛОКАЛИТЕТА КОРБОВО – ВАЈУГА

Археолошки локалитет Вајуга – Корбово представља високу речну терасу; на десној обали Дунава, а у атару села Вајуга. Истраживања су спроведена у оквиру обимног пројекта заштите археолошких налазишта угрожених изградњом акумулације за ХЕ Ђердап II¹. Истраживања су започета 1980 год. и трајала су неколико година (до потапања) у више истраживачких кампања.

На локалитету Вајуга археолошким истраживањима је откривено насеље из енеолитског периода, као и некрополе бронзаног доба и средњег вијека (IX-X вијек)².

Покретни археолошки налази су конзерваторски третирани у радионицама Народног музеја у Београду. У оквиру ових радова извршена је и конзервација о којој је ријеч.

Фрагменти урне налазили су се у платненој врећици. Урна је сивомрке боје, неједнако печена. Керамика је донијета на конзервацију у фрагментованом стању. Пажљивим прегледом издвојена су три комада обода са раменом и дршком, 21 фрагмент рамена и тијела, два фрагмента дна и гомила ситних фрагмената. Конишна урна са двије тракасте дршке равног је обода кратког коничног врата, високог рамена и дугачког

коничног трбуха и равног дна. Сачуван је један већи комад у цјелини са ободом, раменом и трбухом.

Већ на први поглед је видљиво да је керамика врло трошна, слојевито се одваја по преломима, да је од глине са доста пијеска и крупних зрнаца шљунка. Порозна је, са доста пукотина. Површина је груба, пјесковита, испрана и под прстима се отире. По површини су видљива, нарочито са унутрашње стране крупнија зрна пијеска и пукотине од сагорјелих неорганичких материја. Керамика је првобитно била глачана, али је глачани слој испран и сачуван само у траговима. По површини се примјећује доста ситних и крупних напрслина.

Пошто је керамика неједнако печена већи комади су боље печени и те комаде требало је наквасити водом, затим меканом четкицом скидати остатке земље, па керамику испрати чистом водом и тако неколико пута, док није била потпуно опрана од блата. Мањи комади керамике су чишћени влажним сунђером и полако скидани остаци земље са површине керамике. На овај начин су очишћени сви мањи комади ове урне. Са ивица фрагмената остаци земље су скидани скалпелом, Након чишћења свих фрагмената остављени су да се суше.

¹ Директор пројекта је био др. Владимир Кондић, а извођачи пројекта Археолошки институт САНУ, Народни музеј из Београда и Одјељење за археологију Филозофског факултета из Београда.

² Душан Костић: *Vajuga-Korbovo Compte-rendu des fouilles exécutées en 1981*, Ђердапске свеске III, Београд 1986, 148-160.

За консолидацију структуре керамике овог фрагментованог суда употријебљен је 5 % раствор ОНО-специјала у ацетонском растварачу.

Фрагменти су потопљени у припремљени раствор ОНО-специјала. Ту су држани до момента када су из њих престали да излазе мјехурићи ваздуха, односно све док ОНО-специјал није истиснуо ваздух из свих пора керамике и заузео њихово мјесто. Током овог третмана коришћен је стаклени суд са ОНО-специјалом, да би се лакше пратио цио процес завршетка консолидације. Када су престали да излазе мјехурићи ваздуха из сваког фрагмента керамике, тада су они пинцетом били извађени из суда са консолидантом и остављени да се суше на чистој подлози.

Избор подесног лијепка је врло важан фактор код реконструкције керамике. За лијепљење керамике користи се најчешће ОНО лијепак препарат који представља мјешавину поливинил ацетата (PVA) и нитроцелулозе. Један од основних проблема код лијепкова је што сви временом мијењају боју и чврстину. Сматра се да је ОНО лијепак са својим карактеристикама најподеснији за лијепљење ове врсте.

Ивице фрагмената морају бити чисте и свака рупица очишћена прецизним инструментом, тако да може да оствари најчвршће повезивање. Танким слојем лијепка биле су премазане обје ивице фрагмената које је требало спојити. Слијепљени дјелови керамике након учвршћивања, полагаани су у посуду са пијеском. ОНО лијепак почиње да везује већ

након 10 – 15 минута док се процес слијепљивања завршава отприлике послје 24. часа у зависности од температуре ваздуха, густине лијепка и дебљине нанијетог слоја. У том међувремену могуће је исправити поједине грешке које су се догодиле током процеса лијепљења фрагмената. Послје 24 часа вишак лијепка око слијепљених ивица био је пажљиво одстрањен скалпелом и тампонима вате натопљеним ацетоном, јер би у том случају постојала опасност да ацетон продре унутар слијепљених ивица и учини да лијепак попусти.

У лабораторији Народног музеја за рестаурацију керамике користе се материјали који могу да се набаве на нашем тржишту. За овај предмет употријебљен је фундал гипс. Као помоћно средство код рестаурације ове фрагментоване урне коришћен је восак. Прије употребе восак се загрије да би се лакше узео отисак са унутрашње стране урне. Када је отисак био добро подешен, причвршћен је за керамику и стављен на ручно витло да се не би помјерао и због лакшег ношења гипса. Тек тада приступило се припремању гипса за његово ношење на дјелове који недостају. За мијешање гипса најподеснија је посуда од гуме у коју се сипа вода. Ивице керамике су добро навлажене водом. Да ово није учињено, сува керамика послје ношења гипса повукла би воду из њега и гипс би постао крт. Затим се приступило ношењу гипса са спољашње стране керамике, вајарском шпахлицом. Гипс је пажљиво притискан, нарочито дуж ивица керамике да би се добро

'ухватио'' за њу. Послије наношења гипса, док је он још увијек сасвим влажан и мек, очишћени су дјелови керамике који су се упрљали током рада. Отисак од воска даље је пренијет на остале дјелове фрагментоване здјеле који су недостајали све док нијесу били потпуно 'затворени''. Груба обрада гипса обављена је одмах након његовог стезања, док је још био сасвим влажан. Са даљом финалном обрадом гипсаних површина настављено је тек када је гипс постао сасвим сув. Како рестаурисани дјелови нијесу били сувише дебели, већ након отприлике 24 часа, гипс је био довољно сув за финално обрађивање.

Оно је извршено дотјеривајем гипса, најприје грубљим, а потом веома финим шмиргл папиром. Цио овај поступак је био обављен са великом пажњом да се не би оштетила површина керамике у близини рестаурираних дјелова. Послије обраде шмиргл папиром ниво гипса је изједначен са нивоом површине керамике. По окончању финалне обраде гипса рестаурисана здјела је пребрисана влажном крпом да би се очистила од гипсане прашине и остатка гипса. Послије сушења, гипсани дјелови су објени чиме је завршен поступак обраде.

Ксенија Ђуришић

Проф. др Веселин Драшковић: КОНТРАСТИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ,
„Економика” - Београд и Факултет за поморство Котор, 2002.

Недавно је изашла из штампе најновија књига др Веселина Драшковића „Контрасти глобализације”, која третира савремени процес глобализације у његовом најширем значењу и интердисциплинарном приступу.

Аутор је представљање сложеног и мултипликативног израза глобализације као свјетског феномена експлицирао преко њених основних перформанси, финансијске глобализације и виртуализације, утицаја транснационалних корпорација, ширења јаза између развијених и неразвијених земаља („асиметрични поредак”), стварања глобалног поретка и његовог утицаја на постсоцијалистичку транзицију.

Насловом студије „Контрасти глобализације” индицира се, у старту, чињеница да је аутор методолошки приступ прилагодио сериозном приказу и анализи савремене глобализације као сложеног и противурјечног феномена о коме у литератури, поред одређених јединствених мишљења, постоје веома опречна тумачења од стране аутора економске, правне, социолошке, политичке, културолошке и других струка и наука. Те чињенице илуструју озбиљност присутпа, постављеног задатка и његове обраде.

Проф. др Веселин Драшковић је ширином приступа конфронтирао мишљења разних аутора, направио избор релевантан за насловљену тему,